

Lausunto

12.03.2025

Asia: VN/3785/2024

Lausuntopyyntö: hallituksen esitysluonnos eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Savon maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta. Tällä hetkellä Etelä-Savossa on Liikenne- ja viestintäministeriön hankkimaa ostoliikennettä yhteysväleillä Pieksämäki-Varkaus-Joensuu ja Parikkala-Savonlinna. Liikenne näillä yhteysväleillä vertautuu enemmän kaukojunioliikenteeseen kuin alueelliseen tai lähijunioliikenteeseen ja tehtävät matkat osa kaukoliikenteen matkaketjua. Ostoliikenne täydentää markkinaehtoista liikennettä ja on elinehtoa alueiden kilpailukykyiselle ja kestäväälle saavutettavuudelle.

Esityksessä ehdotetaan, että liikenne- ja viestintäministeriöllä voimassa olevan lain mukaan oleva rautatieliikenteen toimivalta siirretään Liikenne- ja viestintävirastolle. Muutoksen myötä Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi rautatieliikenteen julkisesti tuetusta ostoliikenteestä HSL-alueen ulkopuolella. Lisäksi esitetään, että muussa raideliikenteessä toimivaltaisia viranomaisia ovat liikenteen palveluista annetun lain 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omalla toimivalta-alueellaan.

Esityksen (182 a §) mukaan jatkossa kunnalliset ja seudulliset viranomaiset voivat esittää liikenne- ja viestintäministeriölle alueellisia muutoksia rautatieliikenteen toimivaltaisiin viranomaisiin.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että jatkossakin uusien rautatieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten määrittelyn tulee perustua kuntien ja seutujen vapaaehtoisuuteen. Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että selkeyden ja väärinkäsitysten välttämiseksi lakiesityksessä ja/tai sen perusteluissa määritellään selkeästi mitkä termit ”rautatieliikenne” ja ”muu raideliikenne” tarkoittavat. Mikäli edellä olevat termit tarkoittavat samaa, esittää maakuntaliitto, että esityksen 182 §:n kohta ”Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia viranomaisia ovat 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omalla toimivalta- alueellaan” poistetaan laista.

Esityksen mukaan, 182 a §:n 2 momentti, Liikenne ja viestintäministeriö ottaa toimivaltamuutoksissa huomioon selvitykset henkilöjunaliikenteen edellyttämistä infrastruktuuritarpeista sekä viranomaisen tekemät päätökset henkilöjunaliikenteen järjestämisestä ja palveluiden rahoittamisesta suunnitellun sopimuskauden ajan.

Juuri lausunnoilla olleessa Liikenne12-suunnitelmaluonnoksessa oli esitetty, että valtio varautuu tulevan junaliikenteen ostopalvelusopimuksen/sopimusten (niin kauko- kuin alueellisen lähijunaliikenteen) vaatimien infratoimenpiteiden yhteensovittamiseen niin suunnitteluohjelmassa kuin investointiohjelmassakin. Kunnat ja kaupungit osallistuvat kustannuksiin ja kustannusjaoista sovitaan samalla kun kunnat päättävät osallistumisesta ostoliikenteen hankkimiseen.

Etelä-Savon maakuntaliiton näkemyksen, muukaan em. esitykset tuovat merkittäviä lisäkustannuksia kunnille. Lainsäädännön muutokset ja Liikenne12-suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa valtio siirtää kustannuksia rataanfransa ylläpidosta ja kehittämisestä kunnille ja alueille. Valtio ei voi myöskään vetäytyä vastuustaan järjestää julkisesti tuettua ostoliikennettä yhteysväleillä, joilla kaukojunaliikenne ei markkinaehtoisesti toteudu.

Etelä-Savon maakuntaliitto Kirjaamo
Etelä-Savon maakuntaliitto